

**СТИЛЕМЕТРИЧНІ ОЗНАКИ МОРФЕМНИХ СТРУКТУР
СЛІВ У ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ Т. ШЕВЧЕНКА
(на матеріалі Корпусу української мови)**

У статті подано результати статистичного аналізу морфемних структур слів у поетичному мовленні Т. Шевченка. Дослідження здійснено за даними Електронного частотного словника морфемних структур, автоматично укладеного на матеріалі текстів Т. Шевченка у Корпусі української мови (www.tova.info).

Ключові слова: Корпус української мови, електронний частотний словник, статистична структура тексту, стилеметричні ознаки морфемних структур слів.

Мова ідіолекту Т. Шевченка була об'єктом досліджень численних лінгвістичних та літературознавчих студій як в україністиці, так і за її межами. Серед праць лінгвостилістичного характеру цього циклу необхідно відзначити дослідження П.Д. Тимошенка [11], в яких системно використані кількісні характеристики мовних одиниць в аналізі лексичних та морфологічних особливостей ідіостилю Т. Шевченка.

Розвиток статистичної стилістики ознаменований в українському мовознавстві виходом у світ монографії "Статистичні параметри стилів" [10], написаної колективом відділу структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України. Фундаментальні статистичні дослідження цього колективу представлено низкою відомих праць: "Вопросы статистической стилистики" [2], "Частотний словник сучасної української художньої прози" [13], "Частотні словники та їх використання" [9] та ін.. Пізніші праці науковців цього відділу: "Система афіксального словотворення сучасної української мови" [6], "Морфемна структура слова" [8], "Словник афіксальних морфем української мови" [7], "Основи морфеміки сучасної української мови" [5], "Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація" [4], демонструють застосування статистичного аналізу з

використанням комп'ютера в дослідженні морфемної системи української мови.

Хоча дослідження статистичних параметрів основних стилів української мови на морфемному рівні було започатковано ще у монографії "Статистичні параметри стилів" [10], морфемні структури слів не стали предметом спеціального вивчення в аспекті параметризації стилю чи ідіостилю окремого автора. Причиною цього є "ручний" морфемний та статистичний аналіз слів у тексті – така робота навіть на текстах одного автора, на базі найменшої репрезентативної вибірки у 1000 словоформ, є дуже трудомісткою. Стилеметричні дослідження такого спрямування стали можливими із розвитком корпусної лінгвістики.

В Україністиці Корпус української мови був створений колективом лабораторії комп'ютерної лінгвістики Інституту філології КНУ ім. Т.Шевченка [3]. Цей Корпус оснащений пакетами програм, що забезпечують автоматичний та автоматизований аналіз текстів на морфемному, лексичному і синтаксичному рівнях організації та автоматичне укладання різноманітних частотних словників.

Одним із модулів автоматичного аналізу тексту Корпусу є морфемний модуль, який виконує функцію автоматичного морфемного сегментування словоформ тексту. Морфемний сегментатор – це система, на вході якої знаходяться лексеми (початкові словоформи) аналізованого тексту, представлені у вигляді алфавітного реєстру, а на виході – ті ж самі лексеми, проіндексовані граматичними кодами частини мови, з приписаними моделями морфемних структур слів, в яких латинські літери символізують функціональні типи морфем: P – префікс, R – корінь, S – суфікс, F – флексія, I – інтерфікс, X – постфікс, наприклад: RIRSF – *льод-о-різ-Ø-Ø*. Автоматичне визначення морфемної структури слова у Корпусі здійснюється за процедурою автоматичного зіставлення з лінгвістичною моделлю морфемної структури слова у Морфемно-словотвірній базі даних (МСБД) [1], [3], де за загальноприйнятими теоретичними принципами методики морфемного аналізу І.Т. Яценка [14] в автоматизованому режимі просегментовано \approx 190 тис. початкових словоформ і визначено модель морфемної структури кожного слова.

Автоматичний морфемний аналіз у Корпусі української мови – це зручний комп'ютерний інструмент, який на базі великого масиву текстового матеріалу може здійснювати різноманітні завдання: 1) автоматичне морфемне сегментування початкових словоформ; 2) автоматичне групування лексики у спільнокореневі та спільноафіксальні вибірки; 3) автоматичне групування лексики за моделями морфемних структур слів у спільноструктурні вибірки; 4) автоматичні статистичні обчислення одиниць морфемного рівня тексту. На сьогодні у Корпусі укладено два типи морфемних частотних словників поетичного мовлення Лесі Українки, Л. Костенко, В. Стуса та Т. Шевченка: 1) Частотні словники кореневих та афіксальних морфем; 2) Частотні словники морфемних структур слів. Такі словники можуть бути укладені для всіх авторів і тестів Корпусу української мови за запитом користувача, якому необхідно отримати статистичну інформацію для різноманітних стилеметричних досліджень.

Пропоноване дослідження кількісних та статистичних характеристик морфемних структур слів проводиться за Частотним словником морфемних структур поетичного мовлення Т. Шевченка (www.mova.info). Цей словник укладений на базі ≈ 80 тис. слововживань поетичних текстів Т. Шевченка і структурований на три зони, які поєднані зручною навігацією: **1.** Інвентар морфструктур з інформацією про абсолютну частоту вживання; **2.** Реалізація морфструктури у словах тексту за такими характеристиками: а) лексичне наповнення морфструктури: інвентар і кількість слів (лексем) кожної морфструктури; б) частиномовна характеристика слова; в) абсолютна частота вживання слова (кількість слововживань лексеми у текстах); г) кількість текстів (творів), у яких вживається слово; г) середня частота слова; д) середньквадратичне відхилення; е) коефіцієнт стабільності; **3.** Контексти вживання аналізованого слова.

За допомогою описаної методики автоматичного моделювання морфемна структура кожної початкової словоформи представлена у реєстрі Частотного словника кількісно-функціональною моделлю (PPRSF *не-с-по-ви-т-ий*), що є послідовністю різних функціональних типів морфем. Яку

лінгвістичну цінність у стилістичному дослідженні мають статистичні характеристики моделей морфемних структур слів? Досліджувати семантичну структуру слова і морфемні як знакових одиниць тексту, особливо поетичного, статистичними методами дуже важко, тому що слово і морфема становлять кількісно нечітку множину сем. Семантика слова і морфемні залежить від екстралінгвістичних чинників, які формують денотативний, десигнативний, конотативний компоненти лінгвістичного знака, що є індивідуальними у різних мовців, у різних мовних ситуаціях і в різних авторських стилях. Зважаючи на це, застосування математичних методів у лінгвістиці вимагає спрощення об'єкта дослідження – слова. Тому моделювання як метод математичної експлікації мовного знака (спрощення), дає можливість виявити морфемну структуру слова, яка розглядається як інваріантна модель його семантичної структури на найвищому рівні узагальнення. Морфемні структури слів є типовими структурними одиницями мови, які відображають будову інваріантної семної структури слова, що розуміється всіма мовцями однаково і є відтворюваною, і повторюваною у мовленні. Застосовуючи метод моделювання морфемних структур, можна аналізувати різні кількісні параметри семантичної структури слова на морфемному рівні: 1) морфемну довжину слова; 2) морфемну глибину слова; 3) складність і напрямки ускладнення морфемної будови слова за функціональними типами морфем. Ці аспекти у стилістичних дослідженнях набувають статусу стилеметричних ознак тексту. З іншого боку, необхідно визначити, як такі параметри моделювання морфемної будови впливають на лексичну реалізацію цієї моделі та на частоту слововживань, описуваних моделлю, у тексті окремого стилю мови чи ідіостилу.

Методика стилеметрії передбачає дослідження статистичних параметрів стилів або у порівнянні різних стилів, або у порівнянні з якимось еталоном, із яким порівнюють стилі і який є незалежним від цих стилів. У випадку дослідження ідіостилу одного автора – Т. Шевченка, визначальним є другий методичний підхід. Як етальонний у стилістичних зіставленнях може бути прийнятий: 1) стилістично нейтральний штучно створений текст – нульовий стиль, який відображає закони

мови, а не мовлення; або 2) система мови: "...статистичні показники мови (мовні константи, встановлені на протилежність мовленню)" [10; 30]. У дослідженні кількісних характеристик морфемних структур поетичного мовлення Т. Шевченка зіставним еталоном було обрано систему мови, а саме – дані Морфемно-словотвірного фонду української мови (далі МСФ) про закономірності організації морфемних структур слів та їх статистичні характеристики, які проаналізовано Н.Ф. Клименко у праці "Основи морфеміки сучасної української мови" [5]. У Частотному словнику морфемних структур поетичного мовлення Т. Шевченка було використано ті ж символи моделювання морфемної структури слова, що й у Н.Ф. Клименко, але з такими відмінностями у визначенні функціональних типів посткореневих афіксів: І – інтерфікс у нашому дослідженні визначається не тільки як міжкоренева сполучна морфема в складних словах, а і як афіксальна морфема у простих словах; Х – постфікс у нашому дослідженні моделюється окремим символом, а в МСФ він визначається як суфікс – S; афікс інфінітива у МСБД визначається як флексія – F, а в МСФ – як суфікс S. Таким чином, варіативність моделей морфемних структур слів у двох системах моделювання відрізняється, але морфемно-кількісна характеристика цих моделей збігається, оскільки сегментація у двох системах здійснювалася за морфемним словником І.Т. Яценка. Це дозволяє провести зіставний аналіз морфемних структур в аспектах: 1) морфемної довжини слова; та 2) префіксального ускладнення морфемної структури слова.

За даними МСФ українська морфеміка нараховує 418 моделей морфемних структур слів, ідіолект Т. Шевченка – всього 65 типів морфемних структур. Із 54 однокорневих морфемних структур, властивих українській мові, у поетичному мовленні Т. Шевченка встановлено 41 морфструктуру, реалізовану у 5127 словах, що становить $\approx 97,12\%$ лексику мови Т. Шевченка. Із 314 кількакорневих морфструктур української мови, у поетичних текстах Т. Шевченка було виявлено 23 двокореневі й 1 трикореневу морфструктуру, що мають лексичне наповнення – 152 слова і становлять $\approx 2,88\%$ лексику мови Т. Шевченка.

**Таблиця 1. Продуктивні моделі морфструктур слів
поетичного мовлення Т. Шевченка**

№	Морфемна структура	Приклад реалізації	Лексичне наповнення			Абсолютна частота у тексті		
			Кількість слів	Питома вага у %	Рейтинговий номер за спадом питомої ваги	Кількість слововживань	Рейтинговий номер за спадом частоти	
1	RF	75,68 %	<i>мії</i>	1216	23,03	19	16323	19
2	RSF		<i>плакати</i>	1206	22,85	18	7482	18
3	PRSF		<i>співати</i>	1012	19,17	17	3804	16
4	PRF		<i>ніхто</i>	293	5,55	16	1631	15
5	RSSF		<i>дівчина</i>	268	5,08	15	898	14
6	PRSFX	94,09 %	<i>подивитися</i>	213	4,03	14	771	13
7	RSFX		<i>дивитися</i>	116	2,20	13	683	12
8	PRSS		<i>вранці</i>	105	1,99	12	254	7
9	PRSSF		<i>наймичка</i>	100	1,89	11	212	6
10	R		<i>де</i>	91	1,70	10	6605	17
11	PRS		<i>знову</i>	79	1,49	9	499	10
12	RSS		<i>тяжко</i>	77	1,46	8	359	8
13	RIRSF	<i>чорнобривий</i>	61	1,16	7	178	4	
14	RS	<i>добре</i>	60	1,14	6	604	11	

15	PPRSF		<i>заспівати</i>	57	1,08	5	186	5
16	PR		<i>нехай</i>	37	0,70	4	491	9
17	RSSSF		<i>пташечка</i>	31	0,59	3	77	1
18	PRFX		<i>довестися</i>	28	0,53	2	150	3
19	RFX		<i>дітися</i>	19	0,36	1	110	2

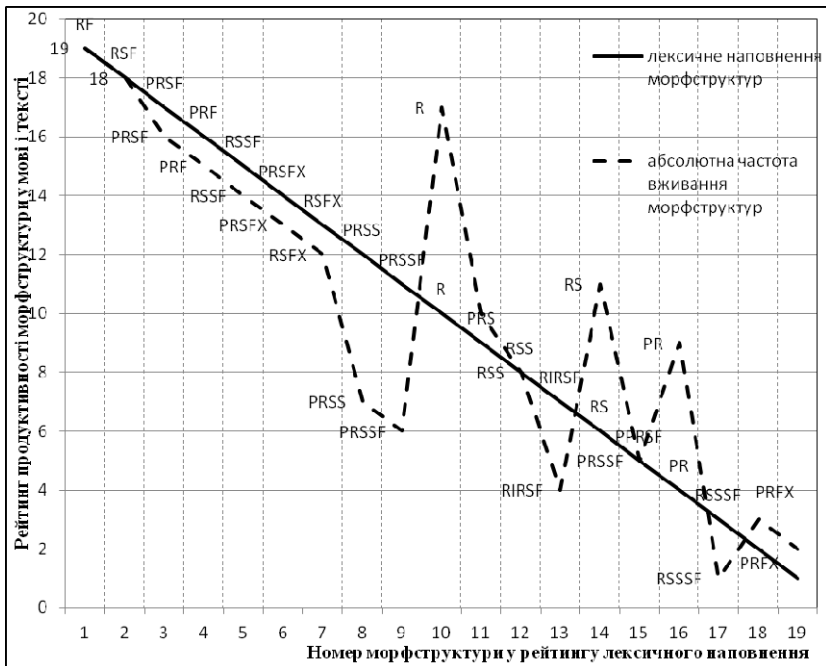
Наведена у таблиці інформація показує, що $\approx 75,68\%$ лексики поетичного мовлення Т. Шевченка моделюються за 5-ома моделями морфемних структур із найвищою питомою вагою у лексичному реєстрі: RF (мії^{24}) $\approx 23,03\%$; RSF (*плакати*) $\approx 22,85\%$; PRSF (*співати*) $\approx 19,17\%$; PRF (*ніхто*) $\approx 5,55\%$; RSSF (*дівчина*) $\approx 5,08\%$. Саме ці структури формують ядро морфеміки поетичного мовлення Т. Шевченка. Ще $\approx 19\%$ лексики описуються 10-ма нижчими за питомою вагою моделями морфемних структур, які разом із ядровими формують основу морфемної системи, оскільки продукують слова, що входять до 90% ($\approx 94,09\%$) лексики. Ці 19% морфемних структур належать до ближньої периферії морфеміки поетичного мовлення Т. Шевченка: PRSFX (*подивитися*) $\approx 4,03\%$; RSFX (*дивитися*) $\approx 2,20\%$; PRSS (*вранці*) $\approx 1,99\%$; PRSSF (*наймичка*) $\approx 1,89\%$; R (*де*) $\approx 1,7\%$; PRS (*знову*) $\approx 1,49\%$; RSS (*тяжко*) $\approx 1,46\%$; RIRSF (*чорнобривий*) $\approx 1,16\%$; RS (*добре*) $\approx 1,14\%$; PPRSF (*заспівати*) $\approx 1,08\%$. Усі інші морфемні структури – 27 однокореневих, 22 двокореневі, 1 трикоренева – характеризуються продуктивністю меншою одного відсотка і реалізуються у 6% лексики. Такі структури належать до периферії морфеміки поетичного мовлення Т. Шевченка.

²⁴ Для прикладу наводяться слова, які у межах вибірки слів однієї морфемної структури мають найвищий показник абсолютної та середньої частоти.

Зіставлення статистичних даних лексичного наповнення морфемних структур (4-та колонка) з їх абсолютною частотою вживання в текстах (5-та колонка) показує деяку невідповідність активності морфемних структур у лексиці (реалізація у системі мови Т. Шевченка) й у мовленні (текстах ідіостилу). Керуючись визначенням Р.М. Фрумкіної [12; 78 - 81], зіставлення цих двох статистичних параметрів формує поняття "статистичної структури тексту", що визначається нею на лексичному рівні організації тексту. Поняття статистичної структури тексту можна застосувати й у вивченні морфемного рівня його організації. Статистична структура тексту на морфемному рівні – це співвідношення між кількістю слів однієї морфеструктури (кількістю реєстру слів визначної морфемної моделі) та абсолютною частотою цих морфеструктур у тексті (кількістю слововживань визначної морфемної моделі). Статистична структура тексту на морфемному рівні виявляє залежність, що існує у цьому тексті між кількістю слів однієї морфеструктури та ймовірністю появи у тексті таких слів. "Статистична структура реального тексту розуміється як його кількісна організація, як його модель. Статистична структура тексту, як певна рівнодіюча, дає можливість віднести той чи інший текст до певного функціонального стилю, визначити автора, період написання тощо" [9; 130]. Визначення статистичної структури тексту на рівні морфемних структур демонструє вищий рівень узагальнення кількісної моделі тексту, ніж на рівні лексики, тому що кількість моделей морфеструктур у тексті набагато менша, ніж кількість слів тексту.

Для аналізу статистичної структури тексту було взято 19 морфемних структур слів, які є найчисленнішими за лексичним наповненням та найчастотніші за абсолютною частотою вживання у текстах (див. Табл.1). Як показує таблиця, морфемні структури були розташовані за зниженням питомої ваги у лексиці і кожній структурі було приписано: 1) рейтинговий номер від 19 до 1 за показником лексичного наповнення (колонка 4); 2) рейтинговий номер від 19 до 1 за абсолютною частотою вживання (колонка 5). Зіставлення рейтингових показників продуктивності морфеструктур у двох

вимірах (лексичне наповнення та абсолютна частота) змодельовано на графічній діаграмі (див. Графік 1).

Графік 1. Продуктивність морфструктур у реєстрі словника та у текстах поетичного мовлення Т. Шевченка

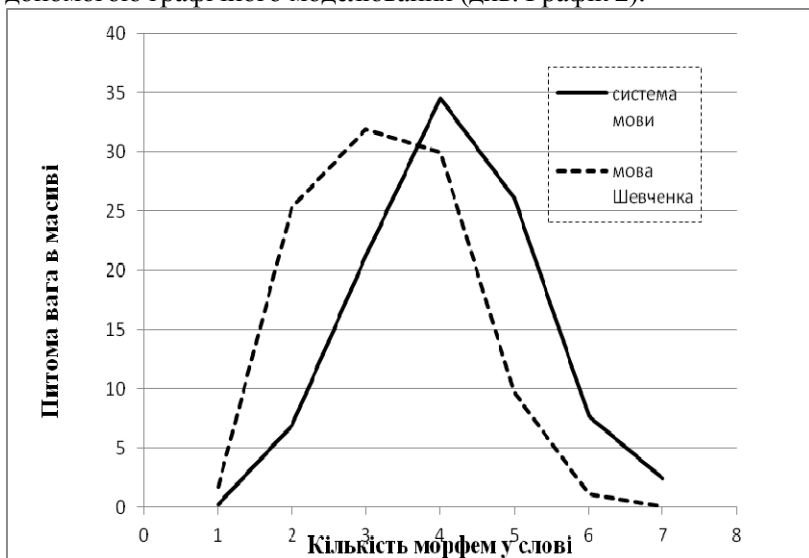
Як демонструє графік, якщо розташувати морфструктури за рейтингом зниження питомої ваги у лексиконі, то вони формують спадну пряму. Рейтинг зниження абсолютної частоти морфструктур від 19 до 1 визначає іншу продуктивність цих морфемних структур і формує ламану лінію, що відображає підвищення або зниження абсолютної частоти морфструктур, порівняно з їх активністю у лексиконі. Зіставлення двох ліній графіка показує невідповідність продуктивності морфструктур у мові (словах реєстру) та у мовленні (слововживаннях тексту) і дозволяє описати деякі особливості морфемної моделі статистичної структури тексту Т. Шевченка.

Статистична структура тексту поетичного мовлення Т. Шевченка на морфемному рівні організації має такі особливості: морфструктура R (*де*) з питомою вагою $\approx 1,7\%$ (91 слово) реалізується у словоформах тексту з абсолютною частотою 6605; морфструктура RS (*добре*) $\approx 1,14\%$ (60 слів) має абсолютну частоту – 604; морфструктура PR (*нехай*) з питомою вагою $\approx 0,70\%$ (37 слів) має абсолютну частоту – 491. Ці морфемні структури не належать до ядрових морфемних структур лексику Т.Шевченка, але за абсолютною частотою вживання входять до множини продуктивних у поетичному мовленні Т. Шевченка, що демонструють 3 піки ламаної графа абсолютної частоти вживання. Активною за абсолютною частотою вживання (150), порівняно з лексичним наповненням, є периферійна морфструктура PRFX (*довестися*) $\approx 0,53\%$ (28 слів), що формує четвертий пік ламаної графа абсолютної частоти. Особливої уваги заслуговує морфструктура RISFX, яка реалізована лише в одному слові – *сміятися /смі-ї-а-ти-ся/* з питомою вагою 0,02 %, але має абсолютну частоту 57 текстових слововживань. Нижні піки ламаної абсолютної частоти вживання демонструють зниження продуктивності морфструктур у текстах, порівняно із лексичним наповненням у реєстрі: RSSF(*співати*) $\approx 19,17\%$ (268 слів) – абсолютна частота 3804; PRSS (*вранці*) $\approx 1,99\%$ (105 слів) – абсолютна частота 254; PRSSF (*наймичка*) $\approx 1,89\%$ (100 слів) – абсолютна частота 212; RIRSF (*чорнобривий*) $\approx 1,16\%$ (61 слово) – абсолютна частота 178; RSSSF (*пташечка*) $\approx 0,59\%$ (31 слово) – абсолютна частота 77. Усі інші морфемні структури з високим відсотком питомої ваги та низькопродуктивні, з питомою вагою менше одного відсотка, характеризуються корелятивними відношеннями при зіставленні кількості утворюваних слів та їх активності у покритті тексту.

Таким чином, модель статистичної структури тексту, яка будується на порівняно невеликому реєстрі кількісно-функціональних моделей морфемних структур слів (у текстах поетичного мовлення Т. Шевченка – 65 моделей морфструктур) може виступати як типологічна модель певного

функціонального стилю чи ідіостилію у порівняльних стилістичних дослідженнях.

Статистичний аналіз показує, що 65 моделей морфемних структур лексики Т. Шевченка реалізуються у словах різної морфемної довжини, регульованої певними закономірностями кількісного обмеження. За даними МСФ [5; 150 – 153], морфемна довжина українського слова обмежена інтервалом 1–13 морфем: простих слів інтервалом 1 – 11, складних слів – 2 – 13. Морфемна довжина слова лексики Т. Шевченка обмежена інтервалом 1 – 7 морфем: простих слів – 1 – 6, складних – 2 – 7. Крім того, морфемна довжина слова по-різному впливає на ступінь реалізації морфеструктури у словах системи української мови та лексиці Т. Шевченка. Закономірність такого впливу зручно описати за допомогою графічного моделювання (див. Графік 2).

Графік 2. Розподіл морфемної довжини слова у лексиці системи української мови та лексиці поетичного мовлення Т. Шевченка

Найчисленнішими в українській мові є 3- ($\approx 21,24\%$), 4- ($\approx 34,5\%$), 5-морфемні слова ($\approx 26,13\%$), що складають ядро морфемної системи мови і становлять $\approx 81,9\%$ лексики. На графіку ці слова формують вершину ламаної "система мови".

У лексиконі поетичного мовлення Т. Шевченка найчисленнішими (вершина ламаної "мова Шевченка") є 2- ($\approx 25,35\%$), 3- ($\approx 31, 85\%$), 4-морфемні слова $\approx 29,99\%$, які становлять $\approx 87,29\%$ лексики. 5-морфемні структури, на відміну від системи мови, становлять лише $\approx 9, 75\%$, натомість 2-морфемні структури є активними, хоча у системі мови вони становлять лише $\approx 7\%$. 1-морфемні структури в лексиконі Т. Шевченка мають питому вагу $\approx 1,7\%$, а в системі мови $\approx 0,22\%$, 6-морфемні $\approx 1,1\%$ (у мові $\approx 7,67\%$), 7-морфемні $\approx 0,08\%$ (у мові $\approx 2,46\%$). Як показує ламана мови Т. Шевченка, зі збільшенням морфемної довжини слова до п'яти морфем їх питома вага у лексиконі Т. Шевченка різко зменшується, а в 6-морфемних структурах падає до 1%. 7-морфемні структури представлені лише чотирма складними словами (*богобоязливий, новобранець, великомученик, великомучениця*) і не характерні для простих слів. Зменшення продуктивності морфструктур зі збільшенням морфемної довжини слова до 5 морфем проявляє дію закону простоти і переваги у морфемній будові слова лексикону Т. Шевченка. Натомість у системі мови межею простоти морфемної будови слова є його довжина із 6 морфем [5; 157].

Кількісне зменшення морфемної довжини слова у лексиконі Т. Шевченка підтверджується і зіставленням показників середньої морфемної довжини слова. За даними МСФ [5; 150 – 153] середня морфемна довжина українського слова обмежується інтервалом 4 ± 1 , адже пік зростання морфемної довжини припадає на 4-морфемні структури. У лексиконі Т. Шевченка найвищу продуктивність мають 3-морфемні ($\approx 31, 85\%$) та 4-морфемні структури ($\approx 29,99\%$), показники яких відрізняються одним відсотком. Вирахувавши середню морфемну довжину слова лексикону Т. Шевченка за формулою

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i \cdot n_i}{\sum n_i}$$

(x_i – кількість морфем морфструктури, n_i – кількість слів, в якій реалізована ця морфструктура), можна з достовірністю визначити, що $\bar{x} = 3,24$. Таким чином, середня морфемна довжина слова поетичного мовлення Т. Шевченка входить до інтервалу 4 ± 1 , але Т. Шевченко використовує

морфемно коротші слова із середньою довжиною 3,24. Така статистика підтверджується стилістичними дослідженнями середньої фонемної довжини слова та довжини слова у складах [10; 178]: у поетичних текстах вживаються найкоротші слова, порівняно із іншими стилями.

Дослідження статистичних параметрів морфемного рівня організації поетичного тексту Т. Шевченка показує, що кількісні та статистичні характеристики морфемних структур слів, які формують відносно невеликий інвентар одиниць, виявляють закономірності будови тексту ідіостилю поета. Статистичний аналіз морфемних структур демонструє лише один із аспектів стилістичних досліджень, які можуть проводитися на базі морфемних частотних словників Корпусу української мови. Використання статистичних параметрів морфемного рівня текстів у Корпусі української мови, відкриває широкі можливості і перспективи для глибоких стилеметричних розвідок у дослідженні різних функціональних стилів та ідіостилів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Алексієнко Л.А.* Методика створення автоматизованої системи морфемно-словотвірного аналізу (АСМСА) слів української мови / Л.А. Алексієнко, Н.П. Дарчук, О.М. Зубань // Наукова спадщина професора С.В.Семчинського. Збірник наукових праць. – К., 2001, - Ч. 1. – С. 38 – 49.; 2. Вопросы статистической стилистики // Сб. ст., - К., 1974. – 329 с. 3. *Дарчук Н.П.* Комп'ютерне анотування тексту: результати і перспективи: монографія / Н.П. Дарчук. – К., 2013. – 543 с. 4. *Карпіловська Є.А.* Суфіксальна підсистема сучасної української мови: будова та реалізація: монографія / Є.А.Карпіловська. – К., 1999. – 297 с. 5. *Клименко Н.Ф.* Основи морфеміки сучасної української мови: навч. посіб Н.Ф. Клименко. – К.,1998. – 182 с. 6. *Клименко Н.Ф.* Система афіксального словотворення сучасної української мови: монографія / Н.Ф. Клименко. – К., 1973. – 186 с. 7. Словник афіксальних морфем української мови / за ред. Н.Ф. Клименко; [уклали: Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська, В.С. Карпіловський, Т.І. Недозим]. – К., 1998. – 434 с. 8. Морфемна структура слова: монографія / Т. О. Грязнухіна, Н.Ф. Клименко, Л.І. Комарова та ін.. – К., 1979. – 327 с. 9. *Перебийніс В.С.* Частотні словники та їх використання: монографія / В.С.Перебийніс, М.П. Муравицька, Н.П. Дарчук. – К., 1985. – 203 с. 10. Статистичні параметри стилів: монографія / Від. ред.

В.С. Перебийніс. – К., 1967. – 259 с. 11. *Тимошенко П.Д.* Студії над мовою Тараса Шевченка / П.Д. Тимошенко. – К., 2013. – 224 с. 12. *Фрумкіна Р.М.* Статистическая структура лексики Пушкина / Р.М. Фрумкіна // Вопросы языкознания: сб. науч. ст, 1960, - № 3. – С. 78 – 81. 13. Частотний словник сучасної української художньої прози. – К., 1981. – Т. 1 – 2. 14. *Яценко І.Т.* Морфемний аналіз: Словник-довідник / І.Т. Яценко. – К., 1980 – 1981. Т. 1–2.

Зубань О.М., к. філол. н., доц.,
Інститут філології КНУ ім. Т. Шевченка

**СТИЛЕМЕТРИЧЕСКИЕ ПРИЗНАКИ МОРФЕМНЫХ
СТРУКТУР СЛОВ
В ПОЭТИЧЕСКОЙ РЕЧИ Т. ШЕВЧЕНКО (НА МАТЕРИАЛЕ
КОРПУСА УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА)**

В статье представлены результаты статистического анализа морфемных структур слов в поэтической речи Т. Шевченко. Исследование проводилось по данным Электронного частотного словаря морфемных структур, созданного автоматически на материале текстов Т. Шевченко в Корпусе украинского языка (www.mova.info).

Ключевые слова: *Корпус украинского языка, электронный частотный словарь, статистическая структура текста, стилеметрические признаки морфемных структур слов.*

Zuban O., Ph.D., Associate Professor
Institute of Philology, Kyiv National Taras Shevchenko University

**THE STYLISTIC AND STATISTIC SIGNS OF MORPHEMIC
STRUCTURE OF WORDS IN TARAS SHEVCHENKO'S POETIC
SPEECH (BASED ON CORPUS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE)**

The article presents the results of statistical analysis of morphemic structure of words in Taras Shevchenko's poetic speech. The research is based on the data of Electronic dictionary of frequency of morphemic structures which was automatically constructed based on texts by Taras Shevchenko in the Corpus of the Ukrainian language (www.mova.info).

Key words: *Corpus of the Ukrainian language, Electronic dictionary of frequency, the statistical structure of text, the stylistic and statistic signs of morphemic structure of words.*